

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

"Een troon in de hemel"

En zie, er was een troon gezet in den hemel, en er zat Een op de troon. Openbaring 4:2b

Geliefde aanwezigen, hartelijk welkom op onze ontmoetingsdag van "Bewaar het Pand", Zoals u ongetwijfeld weet is het voor 'Bewaar het Pand' een jubileumjaar. De stichting bestaat 40 jaar en hetzelfde geldt van ons blad: 'Bewaar het Pand'. Er is een jubileumnummer uitgegeven, dat u ongetwijfeld wel heeft bereikt, en waarin heel wat gegevens staan wat betreft het ontstaan van de stichting en de reden van de uitgave van het blad. Ik zou zeggen: neem daar zorgvuldig en nauwkeurig kennis van. Dan zal het u duidelijk zijn dat 'Bewaar het Pand' nooit een soort 'breekijzer' in ons kerkelijk leven heeft willen zijn, wat het dan ook nooit is geweest. Integendeel. De positie van onze kerken is vanaf 1892 er één geweest van 'tussen de vuren'. Een zaak van evenwicht. Dat is (als ik het even zo mag noemen) onze 'eigenheid' geweest. Evenwicht! En – èn! Recht en genade! Wet en Evangelie! Verkiezing en verantwoordelijkheid, hemel en hel, eis en belofte. Een rijke christen, een arme zondaar. Daar ligt een spanningsveld, waarin het nauw luistert. Dit spanningsveld mag er niet worden uitgehaald. Niet het één uitspelen tegen het ander. En wanneer dat toch gebeurt, dan gaan de zaken scheef. Dat werd al geconstateerd in 1953 toen namens de synode in alle kerken de bekende 'kanselbrief' werd voorgelezen. Ikzelf mocht het doen in Eemdijk, mijn eerste gemeente. Maar sindsdien is het er, meen ik, niet beter op geworden. En in 1966 zagen een aantal broeders predikanten en ambtsdragers zich geroepen om een stichting in het leven te roepen en een blad uit te geven onder de naam "Bewaar het Pand" ter handhaving van de oude gereformeerde beginselen. Kortom: "Bewaar het Pand" wil niet anders dan van harte Christelijk Gereformeerd zijn!

Christelijk! En daarom: Voluit Schriftuurlijk!

Maar dan toch ook: Gereformeerd: en dan in de zin van onze rijke gereformeerde belijdenis, die moet resoneren in de prediking.

En dan: Belijden en Beleven!

Na deze woorden wordt er gezongen Psalm 93: 1, 2, 3 en 4 en gebeden.

De Schriftlezing is: Openbaringen 4: 1-5 en Openbaringen 5.

EEN TROON IN DE HE MEL!

De apostel Johannes verblijft op het eilandje Patmos. Hij is daarheen verbannen om het Woord Gods en om de getuigenis van Jezus Christus. Maar daar, op dat eenzame eilandje gaat de verheerlijkte Christus aan hem openbaren, onthullen, de dingen die in de toekomst zullen geschieden. En in hoofdstuk 4 wordt het hem vergund een blik te slaan in de geopende hemel. "En ziet, een deur was geopend in de hemel!" In de hoofdstukken 2 en 3 heeft Johannes reeds mogen zien de gemeente van Christus op aarde in haar zwakheid en in haar krachteloosheid. Denk maar aan de zeven brieven die hij moest schrijven aan de zeven gemeenten in Klein-Azië. Maar nu wordt Johannes uitgenodigd om door de geopende deur de hemel binnen te gaan. "Kom hier op" zo hoort hij zichzelf door de Christus Zelf toeroepen, "en ik zal u tonen hetgeen na dezen geschieden moet!" En dan wordt voor Johannes het contact met de aarde verbroken, en hij gaat 'in de geest' de hemel binnen. De hemel, de woonplaats van God, het hemels heiligdom. En wat ziet Johannes dan? We weten dat Mozes in de woestijn de tabernakel, het aardse heiligdom, moest maken naar het hemels voorbeeld dat God hem op de berg getoond had. En nu ziet Johannes dat Mozes in getrouwheid zijn opdracht had uitgevoerd. En zijn oog wordt meteen getrokken naar het 'heilige der heiligen'! Want in het hemels heiligdom zijn geen voorhangsels meer die het doorzicht belem-

meren. Johannes kan dan ook ongehinderd doorzien tot in het binnenst heiligdom. En daar ziet hij een troon! "En ziet (o, let er toch op!): Er was een troon gezet in de hemel!" Een Troon! Een troon is het centrum vanwaar het volk wordt geregeerd. Welnu: Vanaf die hemel troon worden hemel en aarde geregeerd. Geregeerd! Ja, want die troon is niet leeg, niet onbezet. Nee: Er zit Eén op de troon, zo ziet de apostel. Het bestuur van de wereld wordt uitgevoerd. Er is dan ook geen sprake van anarchie van regering-loosheid, van wan-orde!

En Wie is Hij, Die op de troon zit? In woorden, waarin diepe, tere eerbied doorklinkt, wordt Hij ons door de apostel omschreven. En die daarop zat, was in het aanzien de steen Jaspis en Sardis gelijk; en een regenboog was rondom de troon, in het aanzien de steen Smaragd gelijk."

Verder wordt er niet in bijzonderheden getreden. Elke poging zelfs om Zijn gestalte te beschrijven ontbreekt. Het is alsof Johannes het geen ogenblik heeft aangedurfd om op te zien naar het aangezicht van Hem, die hemel en aarde regeert. Hij zal het ook niet hebben gekund, omdat er zo'n glans van Hem afstraalde dat sterfelijke ogen er niet konden in zien. Denk maar aan Mozes in de woestijn, toen hij aan de Heere vroeg: "Toon mij nu Uw heerlijkheid!" Het antwoordt was: "Mij zal geen mens zien, en leven!" Het enige wat Johannes kan weergeven is de wondere glans die er uitging van Hem die daar in heilige rust is gezeten op Zijn hemel troon.

In Heilige rust! Onbewogen! Dat is misschien wel het meest opvallend in de beschrijving die ons hier wordt gegeven. En er zat Eén op de troon! Hij zat! Dat "zitten" spreekt ons van volmaakte rust. Vanaf Zijn troon bestuurt Hij alle dingen in hemelse rust. Er is bij Hem geen angst, geen onrust, geen spanning. Er kan ook geen sprake zijn van onvoorziene gebeurtenissen. Ver-rassingen bestaan niet voor Hem die op de troon zit.

Er zullen straks, in de volgende hoofdstukken van het boek Openbaring, vreselijke dingen worden beschreven. Bittere jammerklachten zullen opklimmen. Er zullen ondraaglijke spanningen heersen. Angsten zullen veel mensen aangrijpen en tot wanhoop brengen. Straks zal Johannes horen van weeën en klagen, van uitgietingen van fiolen, van schalen, gevuld met Gods toorn, die over de mensen zullen worden uitgegoten. Maar bij het horen van al die verschrikkingen mag hij het dan weten: al deze dingen komen naar het hoog bevel van Hem die op de troon zit.

Naar Zijn hoog bevel. Ja! Want in het volgend hoofdstuk ziet Johannes in de rechterhand van Hem, die op de troon zit, een boekrol, beschreven van binnen en van buiten. Het is het boek van Gods raadsplan, waarin geschreven staat hoe de wereld zich zal ontplooiën tot een heerlijk einde. Die boekrol is beschreven van binnen en van buiten. Alles wat geschiedt zal is er tot in de kleinste bijzonderheden in vastgelegd. Niets is aan het toeval overgelaten.

Geen ding geschiedt er ooit gewisser, dan het hoog bevel van 's Heeren mond. En de altoos wijze raad des Heeren houdt eeuwig stand, heeft altoos kracht. Niets kan Zijn hoog be-

sluit ooit keren; het blijft van geslachte tot geslacht.

Er was een troon gezet in de hemel, en er zat Eén op de troon. Geliefden, Hij zat er in de dagen van Johannes, toen de christenen bloedig werden vervolgd door de Romeinse overheid. Hij zit nog op de troon. De Oude van dagen. De eeuwige God! De Heere regeert! Ook vandaag! In rustige, almachtige kracht bestuurt Hij vanaf Zijn troon alle dingen in hemel en op aarde.

Kunnen we dat zien, waarnemen? In die zin dat wij het kunnen verklaren? O nee! Wij kijken van beneden naar boven tegen de onderkant aan van het borduurwerk van Gods raadsplan. En dan is het een wirwar van draden waarin voor ons doorgaans geen lijn valt te ontdekken. En met ons beperkte, bovendien door de zonde verduisterde verstand lopen wij vast.

Wanneer we denken aan en letten op wat er in de wereld gebeurt, aan zoveel bloedige oorlogen en revoluties, aan spanningen tussen de wereldmachten, aan verdrukkingen en vervolgingen, aan natuurrampen en hongersnoden (om het nog wat dichtter naar ons toe te halen) aan de nood van vele gezinnen, aan plotselinge, tragische sterfgevallen...och, vul het maar aan! O nee, dan blijven we met ons denken, met ons 'verklaren' toch nergens. En dan komen zo licht de vragen op en de waarom's. Maar God dan? Waar is God? Wat doet God? Nee, hier is voor ons denken geen oplossing. Alleen wie het geheim mag kennen van het levend geloof mag het weten en getroost zijn: de Heere regeert. En Hij vergist Zich niet! En Hij kan geen kwaad doen!

Ja, soms mag het in het geloof gezien en ervaren worden: Juist toen wij dachten dat het helemaal verkeerd ging, ging het helemaal goed. Denk aan de ontmoeting van Jozef met zijn broers: wat zij ten kwade hadden gedacht, dat heeft God ten goede gedacht. Door alles heen, door het rumoer der volken heen voert Hij Zijn raadsplan uit, en Hij leidt alles heen naar het verheven doel dat Hij Zich gesteld heeft: de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waarop gerechtigheid wonen zal, waar de zonde voor eeuwig zal zijn uitgezuiverd en daarmee ook alle gevolgen van de zonde, waar God Zelf alles zal zijn in allen.

O ja, voordat het zover zal zijn moet er nog heel wat gebeuren. Maar als het dan in deze wereld donker is en steeds donkerder wordt, dan mag dat geen reden zijn om ons te doen twifelen aan de regering van Hem, die op de troon zit. Het is ons voorzegg-

er zullen zware tijden komen. En Johannes heeft het gezien: van de troon gingen bliksemen, stemmen en donderslagen. Het zal gaan door nacht en stormgedruis. Maar hoe het ook gaat: het gaat toch goed, en het komt toch goed! In het boek Openbaring staat in hoofdstuk 21: En ik zag het nieuwe Jeruzalem.

Beste vrienden, wie zullen nu delen in die zalige toekomst? Wie zullen de bewoners zijn van die vernieuwde schepping? De engelen? O zeker: zij zullen die nieuwe hemel en aarde tot in alle eeuwigheden doorgalmen met hun lofprijzing. Maar niet alleen zij. Daar zal ook zijn een schare van verlore zondaren. Eens zondaar, maar nu van alle zonde gezuiverd naar ziel en lichaam. mensen Gods, tot alle goed werk volmaakt toegerust. Eens gevallen Adamskinderen, onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Maar nu: beelddragende Gods, zoals God Zijn mens schiep en voor eeuwig bedoeld had. En hoor ze nu toch zingen: psalmen van lof en aanbidding. En zo volmaakt zuiver...Niet één wanclank: En zij zongen een nieuw lied, zeggende: Gij zijt waardig dat boek te nemen, en zijn zegelen te openen; want Gij zijt geslacht, en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed, uit alle geslacht, en taal, en volk, en natie; en Gij hebt ons Gode gemaakt tot koningen en priesteren; en wij zullen als koningen heersen op de aarde. Wie is die "Gij" die hier zo heerlijk wordt toegezongen?

O ja: Johannes zag in de hemel een troon. En die troon was bezet door de eeuwige God. En in Zijn handen was de boekrol van Zijn eeuwige raadsbesluiten. Maar die rol was verzegeld met zeven zegelen. Want de eeuwige en heilige God kon niet zomaar de vloek wegnemen die door de duivelen en door de zonde van de mens op de schepping was neergedaald. Zijn rechten waren geschonden en Zijn eer vertrappt. Maar God wilde nochtans Zijn doel bereiken met Zijn scheppingswerk en met Zijn beelddrager. En dan in de rechte weg, zonder dat één van Zijn deugden zou worden geschonden.

Maar hoe zal dat mogelijk zijn? Wie is waardig om het boek van Gods raad te openen en zijn zegels open te breken? En Johannes weent; hij weent zéér als niemand, echt niemand daartoe waardig wordt bevonden. Dus geen ander uitzicht dan eeuwige, zwarte nacht. Satan en zonde triumferen en zullen triumferen.

Maar hoor dan, wenende Johannes: Ween niet. Want zie, de Leeuw, die uit de stam van Juda is, de Wortel Davids, de Christus Gods, heeft overwonnen

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 8,50 per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar. Advertenties € 0,37 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

om het boek te openen en zijn zeven zegelen open te breken. Met leeuwenmoed en leeuwenkracht heeft Hij de poorten der hel weggedragen, satans kop vermorzeld, al Gods deugden opgeluisterd, volmaakt hersteld wat wij door de zonde hebben bedorven.

En daartoe moest en wilde die Leeuw uit Juda's stam een Lam worden. Een Lam! Ja, als een Lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap dat stom is voor het aangezicht van zijn scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open. De wenende Johannes werd attent gemaakt op de Leeuw. En o wonder: als hij dan zijn ogen opslaat, dan ziet hij een Lam, staande (want Hij is dood geweest, maar Hij leeft) staande, want het is Pasen geweest. Jezus leeft. Ook vandaag. Aan de rechterhand van Zijn Vader. Als de pleitbezorger voor Zijn kerk in het strijdperk van dit leven. Pleitend op Zijn volbracht Borgwerk. Zijn Vader Zijn doorboorde handen voorhoudend, eisend: Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt als loon op Mijn arbeid. O geliefden, hier is toch stof voor eindeloze meditatie, overvloedig stof voor eeuwige aanbidding.

Maar ik ga nu eindigen. Er zullen vandaag nog veel woorden worden ge-

sproken vanuit *het Woord*.

Maar dit staat vast. O mijn ziel, rust erin en leef eruit. Daar is een troon in de hemel. En er zit Eén op die troon. En in het midden van de troon een lam, staande als geslacht.

Het stuur van het wereldschip, het stuur van de kerk, het stuur ook van het levensscheepje van al Gods kinderen is in goede handen. O ja, dan kan het door diepe wegen gaan. De vragen kunnen zich opstapelen. Er kunnen diepten van aanvechtingen zijn om van te duizelen. Het kan gaan door nacht en stormgedruis. Maar met 's Vader Zoon aan boord gaat het toch naar de veilige haven.

De beslissende vraag voor ons allen, voor u, voor jou, voor mij is dan ook: wat dunkt u van de Christus? Aan Hem zullen we straks geoordeeld worden. Kregen we in de weg van ontdekking, van afbraak, in de weg van een stervend leven, Hem onmisbaar nodig en hartelijk lief? En zullen we het ook bedenken en ter harte nemen: Indien iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking. Maranatha! Amen!

Gezongen werd Psalm 89: 6 en 20.

M. Vlietstra.

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In dit nummer van ons blad is als meditatie opgenomen de openingstoespraak over Openbaring 4:2b van ds. M. Vlietstra op de gehouden ontmoetingsdag in Werkendam: "Een troon in de hemel." Ds. P. den Butter schrijft een tweede artikel in de serie "Het vervolg van Pasen." Ds. P. Roos geeft een samenvatting van zijn toespraak in Werkendam: "De les der geschiedenis". Ds. M.C. Tanis schrijft een artikel "Reden en doel van Paulus' schrijven" over 1 Tim. 3:14 en 15a. Ds. K. Hoefnagel geeft ook een samenvatting van zijn toespraak in Werkendam: "Die zal Mij verheerlijken." Zelf hebben we een vijfde artikel geschreven over de zaligsprekingen. Tenslotte werden enkele persberichten opgenomen.

Versijning volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. vrijdag 26 mei verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 18 mei. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

HET VERVOLG VAN PASEN-2

De jonge christengemeente in Thessalonica was flink in de war gebracht door de dwaling dat er geen opstanding der doden zal zijn. Daarom waren ze ook zo erg bedroefd bij de sterfgevallen, die onder hen plaats vonden, ook al waren het oprechte gelovigen die uit hun mid-den werden weggenomen. Die zouden - zo dachten ze - niet aanwezig zijn als de Heere Jezus wederkwam. Of, als ze er wel bij waren, dan zouden ze helemaal achteraan moeten staan.

Paulus gaat deze gedachten corrigeren. Hij weet dat deze manier van denken uit onkunde voortkomt en dus zal hij hen het nodige onderwijs gaan geven in de hoop dat de verkeerde opvattingen dan zullen verdwijnen en de lezers van zijn brief langs het rechte spoor van de waarheid zullen leren denken en doen. We vinden dat onderwijs in 1 Thess. 4:13 vv.

Ontslapen in Jezus

Om te beginnen spreekt Paulus op een bepaalde manier over het sterven van Gods kinderen. Ja, die sterven ook, net als alle andere mensen. Maar dat sterven heet hier 'ontslapen'(vs. 13).

En nog nader bepaald 'ontslapen in Jezus'(vs. 14). Zo wordt de dood van Gods kinderen vaker aangeduid. Dat vinden we ook al in het Oude Testament. Meer dan eens staat daar dat die en die ontsliep met zijn vaderen. Ook het sterven van Stefanus wordt zo aangeduid (Hand. 7:60).

Dat laatste laat tegelijk weten dat zulk sterven niet per se een sterven op een ziekbed hoeft te zijn, waar we omringd zijn door mensen die ons lief zijn en die zorg voor ons hebben. Stefanus stierf onder een regen van stenen, die op hem vielen. Een gewelddadige dood! Maar toch ontsliep hij.

Dat het sterven zo wordt genoemd is omdat door het werk van de Zaligma-ker de dood van hen die waarlijk gelo-ven van karakter veranderd is. Om het met de woorden van de Heidelbergse Catechismus (antw. 42) te zeggen: hun sterven is geen betaling meer voor de zonden, maar een afsterven van de zonde en een doorgang tot het eeu-wige leven.

Maar dat houdt ook in dat van hen ge-zegd mag worden dat zij in zekere zin

slapen. Nee, ik bedoel niet de zielelaap - die theorie berust op een ernstig mis-verstand. Maar in figuurlijke zin is de dood voor Gods kinderen een slaap; een slaap ook die gevolgd zal worden door ontwaken. Momenteel is er wel geen contact met de 'slapende', maar dat is maar voor korte tijd. Straks moet de dood wijken. Zo bezien draagt de term 'ontslapen' al de gedachte aan de opstanding in zich mee. En de ontsla-pen leden der gemeente zijn niet weg. Netzomin als u 's avonds, als de kinde-ren al slapen, van mening bent dat uw gezin kleiner is geworden, omdat die kinderen niet meer bij u in de huiska-mer zijn.

Laten we er ook op letten - en dat maakt het nog duidelijker wat de apos-tel bedoelt - dat die gestorvenen 'in Jezus ontslapen' zijn. Eigenlijk moeten we vertalen: door Jezus ontslapen. Je-zus heeft hen in slaap gebracht. Zoals een moeder een kind te slapen legt, zelfs al is dat kind onwillig, zo legt Jezus de Zijnen te slapen. In alle tederheid en lieflijkheid. Hij is er immers bij als zij sterven. Als de Goede Herder gaat Hij mee door het dal van de schaduw des

doods. Hij blijft zorgen. Voor de ziel, maar net zo goed voor het levensloze lichaam. Dat blijft ook onder Zijn wakend oog.

Verbonden met Jezus

Waar ze dan zijn? Paulus valt nu terug op wat hij tijdens zijn betrekkelijk korte verblijf in Thessalonica in de prediking van het Evangelie al verkondigd heeft. Hij heeft daar gesproken over de dood en over de opstanding van de Heere Jezus. Zie maar in Hand. 17:3. In Thessalonica weten ze daar dus van. En ze hebben er ook nog in leren geloven. Welnu, uit het feit dat de Heere Jezus gestorven en opgestaan is, vloeit het een en ander voort. Als Christus immers stierf, maar ook opstond, is er hoop voor hen die door Hem ontslapen zijn. De opstanding van Christus krijgt effect ook voor hen. Hoe?

Toen Hij opstond nam Hij in feite al de Zijnen mee in Zijn opstanding. Ze horen onlosmakelijk en onverbrekkelijk bij Hem. Daarom zullen zij straks ook opstaan. Bovendien zullen zij met Christus meekomen, als Hij straks weer komt. Dan brengt Hij al de gestorven heiligen met Zich. Hun zielen namelijk. Maar hoe kan Hij ze meebrengen als ze nu al niet bij Hem zijn?

Ja, ze zijn bij Hem. Hun lichamen liggen in het graf, maar hun zielen zijn van stonde aan tot Christus opgenomen. De dood heeft ziel en lichaam wel uiteen gerukt. Zoveel verwoestende macht heeft hij. Maar wat de dood niet kan verwoesten is de relatie die er is tussen Christus en de ziel van de Zijnen. Net zomin kan Hij de relatie verbreken tussen Christus en de lichamen van de Zijnen. Ze zijn met lichaam en ziel met Hem verenigd en dat voor altijd. Ze ontslapen door Jezus, ze komen weer met Jezus; ze zijn altijd met Hem. Dat is het geheim: de vereniging met hun Heiland.

Waar dat zo is, daar hoeft de droefheid bij het sterven ook niet te overheersen. Daar hoeft in ieder geval niet getreurd te worden zoals zij treuren die geen hoop hebben. Als we over de dood heen mogen zien op Hem die de dood al overwonnen heeft en nu eeuwig leeft, dan mag de rouw soms wel eens vermengd zijn met blijdschap. Al moet het dode lichaam dan nog het graf in, de ziel is al Thuis. En al ligt het lichaam onder een zerk, de ziel is al voor de troon. Over zulken wordt in de hemel niet geweend. Daar is wel vreugde bij hun thuiskomst. Daarom is het ook geen fantasie als een stervende die in de Heere mag ontslapen de engelen

al wel eens hoort zingen. Dat hebt u toch ook wel eens gehoord? Maar wat u nooit gehoord hebt is dat zo iemand zei: Ik hoor de engelen al wenen!

Het is waar, deze dingen kunnen niet van elk sterfbed en bij elke begrafenis gezegd worden. Er zijn er wel degelijk, die sterven en voor wie er geen hoop is. Iemand die buiten Christus sterft kent inderdaad geen verwachting. Wie het geheim van het in en met Christus zijn niet kent, is verloren. En dat verloren-zijn wordt in het sterven voor altijd bezegeld. Er zijn er tot wie de Heere zal zeggen: Ga weg van Mij. Hun zon gaat onder om nooit meer op te gaan. De rijke man in de gelijkenis sloeg zijn ogen op in de pijn. En dat was zijn lot. Voor altijd.

Beroep op het Woord

Maar hoe zal het dan zijn bij de wederkomst van Christus? Zullen zij die dan nog leven toch geen voorsprong hebben op hen die gestorven zijn? Anders gezegd, worden degenen die nu al ontslapen dan toch niet achtergesteld? Op die vraag gaat Paulus vervolgens in. En hij doet dat door zich te beroepen op het Woord des Heeren (vs. 15).

Die gedachte, dat de levenden bij de wederkomst van Christus voorrang hebben boven de gestorvenen is een onbijbels misverstand. Alweer zo'n verkeerd idee, zoals er al zovele in het hoofd van mensen zijn opgekomen. Allerlei redeneringen, die niet op het Woord steunen. We hebben er soms niet eens erg in, dat ook ons hoofd wel een een herberg van allerlei eigengemaakte gedachten is, die ons eerder van de Bijbel afvoeren dan ons het Woord beter doen verstaan. En er zijn ook altijd mensen op de been die ons aan zulke verkeerde ideeën willen helpen.

Paulus wil ze er in Thessalonica van af helpen. En de manier die hij daarvoor

kies is de enig juiste: hij beroept zich op het Woord des Heeren. Dit keer niet een Woord van de Heere, dat al eerder in de Bijbel stond opgetekend, maar een Woord dat de Heere rechtstreeks aan Paulus had geopenbaard. Zo deed de Heere vaker in die tijd, toen de Bijbel nog niet compleet was, en er daarom steeds nieuwe elementen aan de openbaring moesten worden toegevoegd. Iets van die aard lezen we ook in 1 Cor. 15:51, waar Paulus een verborgenheid openbaart, omdat de Heere die eerst aan hem had geopenbaard. Dezelfde openbaring waar hij zich ook in zijn brief aan de Thessalonicenzen op beroept. Zo kon Paulus ook in dit geval zeggen: Alzo zegt de Heere.

Laten we het ons voor gezegd houden. Er is maar één bron waaruit we kunnen putten. Onze kennis van de waarheid Gods kan nergens anders vandaan komen dan uit het Woord des Heeren. Alles wat we geloven moet daarin terug te vinden zijn. Er is geen andere bron. Niet voor de prediking. Niet voor ander godsdienstig onderwijs. Bronnen als volkstheologie en gemeentetheologie deugen niet, al kan daar best ook heel wat goeds in verkondigd worden. Maar de enige theologie die echt betrouwbaar is, is die uit het Woord.

Het staat er ook voor onze tijd, dat we niet een iedere geest moeten geloven, maar de geesten moeten beproeven of ze uit God zijn. Altijd weer dient het onze vraag te zijn: Waar staat het in de Schrift? Dat moeten we durven vragen ten aanzien van 'lichte' godsdienst, maar ook ten aanzien van 'zware' godsdienst. Bij beide godsdiensten is er heel wat, dat in het licht van het Woord des Heeren wel eens niet zou kunnen bestaan.

Dus: terug naar het Woord. Net zoals Paulus. Dat is de enige veilige weg.

P. den Butter

DIE ZAL MIJ VERHEERLIJKEN.

Verontrusting over allerlei ontwikkelingen binnen onze kerken leidde tot de oprichting van Bewaar het Pand. Na 40 jaren is er nog meer reden tot verontrusting. Dat velen die verontrusting niet met ons delen, verontrust ons nog meer. De vernieuwingsdrang, al vele jaren gaande in onze kerken, is een symptoom van geestelijke armoede. Dat het, zoals aanvankelijk geruststellend werd beweerd, om bijzaken zou gaan, kan als onwaar van de hand

worden gewezen. Veel kerkenraden die studenten, kandidaten en gastpredikanten uitnodigen, komen met een compleet voorschrift met betrekking tot de liturgie op de proppen. Al zijn vele zaken vrijgelaten in onze kerken, dat geldt dan niet voor voorgangers, die hun medewerking moeten geven aan een liturgie, inclusief preeklengthe, die in vele opzichten tegen hun gemoed ingaat. Erger is dat persoonlijke, aan de gemeente gerichte vragen in-

zake de noodzaak van bekering niet op prijs worden gesteld en als het zaaien van twijfel worden veroordeeld.

Er is een klimaat ontstaan in onze kerken dat niet christelijk gereformeerd is: we zijn allemaal gelovige mensen en Avondmaalgangers en God is onze Vader.

Verontrustend, omdat, als er nog over bekering wordt gesproken, het dan gaat over de zogenaamde dagelijkse bekering: maar 'bekeerd' zijn wel! Het valt te vrezen dat velen niet eens meer weten dat ze bekeerd moeten worden. Laat staan dat men weet hoe God een mens bekeert! Het werk van de Heilige Geest krijgt al minder plaats in de prediking.

Daarom in de toespraak op onze Be-waar het Panddag aandacht voor het wonderwerk van de Heilige Geest! Om te benadrukken waar we voor staan. Om het geslingerd gemoed dat danig in de war kan raken in deze tijd, voor te houden dat hetgeen vroeger gekend moest worden, ook nu gekend moet worden. Tevens opdat we onze jonge mensen het nooit verouderde Woord van God mogen voorhouden. Ook opdat we op onze jubileumbijeenkomst ons niet zouden verliezen in het memoreren van allerlei verontrustende zaken, maar het Woord Gods vooral klinken mag. Daartoe komen we immers samen?

Aandacht dus voor het werk van Gods Geest.

We moeten het werk van Christus en het werk van de Geest niet scheiden, maar wel onderscheiden. Christus heeft voor verloren zondaren de straf op de zonde gedragen, Gods wet vervuld, door Zijn bloedstorting verzoening verworven door Zijn voldoening aan Gods heilig recht.

Maar al is dit alles geschied, daarmee lig ik nog verloren voor God. Ik moet door een persoonlijk geloof deel krijgen aan de verworven heilsgoederen. Het werk van Christus moet worden toegepast aan mijn hart. Dat nu is het werk van de Heilige Geest.

Dikwijls wordt het als volgt voorgesteld: de Heere Jezus heeft voor ons geleden en is voor ons gestorven en dat moet je nu geloven. Maar op deze manier maak je na God de Vader, Die Zijn Zoon zond, de Eerste Persoon, en God de Zoon, Die Zijn leven gaf, de Tweede Persoon, jezelf de derde persoon! Daarbij wordt de Heilige Geest gepasseerd. En Hij wordt gepasseerd, omdat men de werkelijkheid van onze val in Adam passeert! We zijn immers van God afgefallen zondaren geworden, die van dood levend gemaakt moeten worden? We zien onze nood niet, onze schuld is ons onbekend,

de Heere Jezus heeft voor ons geen waarde. Hoe nodig is het werk van de Geest van Christus!

Wat is Zijn werk? De Heere Jezus heeft getuigd: De Heilige Geest zal Mij verheerlijken, Joh. 16:14a. Welnu, in welke weg verheerlijkt de Heilige Geest de Heere Jezus Christus? In welke weg wordt Hij voor een zondaar wat Hij is, namelijk een volkomen Zaligmaker? **In de weg van de ontdekking.** De Heilige Geest gaat mij overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel.

Waarom ken ik het werk van de Geest? Hij werkt door middel van het Woord van God, de Bijbel. Hij is er niet aan gebonden, maar Hij bindt Zich daar wel aan, en: Hij bindt mij er ook aan. Ik word geroepen de middelen die Hij uit genade wil gebruiken, ook te gebruiken. Zijn heerlijk, soeverein en eenzijdig werk kunnen we daarom nooit uitspelen tegen onze verantwoordelijkheid.

Door middel van Woord en Geest word ik ontdekt aan mijn verloren bestaan. Denk aan de profeten, Johannes de Doper en Petrus op de pinksterdag.

Moet ik niet eerst naar de Heere Jezus toe, Hem aannemen als mijn Verlosser, waarna Hij me wel mijn zonden en tekorten laat zien? Onze Heidelberger zegt toch: waaruit kent gij uw ellende? Uit de wet Gods. Wat eist de wet Gods? Dat leert ons Christus...

Om deze zaken goed te onderscheiden, moeten we zien dat het inderdaad de hoogste Profeet is, de Heere Jezus Christus, Die mij de ogen opent voor mezelf, maar Hij doet dit **door Woord en Geest**. Maar in dat ontdekkend werk is Hij mij als mijn persoonlijke Borg en Middelaar nog vreemd en zie ik geen waardij in Hem. Dat ga ik pas zien tegen de donkere achtergrond van wie en wat ik zelf geworden ben.

De Heere Jezus openbaarde Zich aan de Samaritaanse vrouw ook niet terstond als de Messias aan Wie de vrouw zich onvoorwaardelijk moest overgeven! Die boodschap zou niet 'geland' zijn! Wel sprak Hij: vrouw, als je eens wist Wie Ik was! Maar ze wist het niet. De Heere Jezus maakte plaats voor Zichzelf. En daarbij gaat de Heere nooit over onze schuld heen. Ga heen, roep uw man en kom hier! Wist die vrouw niet dat zij een hoer was? Natuurlijk wist zij dat. Maar het bracht haar niet in de schuld voor God. Dat is nu het werk van de Geest van Christus!

Waarom ken ik het werk van Gods Geest? Hieraan: ik ga mijn schuld belijden! De Heilige Geest heeft hierin de mens vierkant tegen! In de natuur

is het al moeilijk voor een mens om de minste te zijn en excuses aan te bieden. En als hij het doet, zit er altijd nog een hoop zelfverdediging bij. Een mens zal uit en van zichzelf nooit schuldenaar voor God worden. Ook niet als hij reeds lang een kind van God mag zijn. Denk aan David. De Heere moest door middel van Nathan Zelf hem brengen in het stof. Maar van nature is een mens vijand van het zondaar worden voor God. Wat had nu die moordenaar, links van Christus aan het kruis, nog te verliezen? En toch weigerde hij schaamrood te worden. En de man aan Zijn rechterhand was niet beter. Allen dezelfde natuur! Als die man in de schuld komt, zien we duidelijk het werk van de Heilige Geest.

Dus: die linker man ging verloren omdat Hij zichzelf bleef handhaven, door eigen schuld kwam hij eeuwig om. Die rechter man zingt nog van vrije gunst alleen. De Heere opende hem de ogen.

Ontdekking is geen rustgrond. Waar we onszelf zondaar weten en er komt geen ommekeer in mijn leven, daar rusten we als het ware op ons zondaarsgevoel. We zijn het vaak met de dominee eens, als hij ons spreekt van onze boze natuur. Maar vergis u niet: dit redt ons niet van de rampzaligheid! Schuld moet schuld voor God worden! Dat werd het bij de Farao, Saul en Judas ook niet. Waar de Heilige Geest werkt, leer ik de zonde belijden voor Gods aangezicht: 'k Heb tegen U, ja U alleen misdreven, Uw wil en wet, hoe heilig, stout versmaad!

Maar weet u ook waar de Heilige Geest nu brengt: niet alleen tot erkenning van de schuld, maar ook tot het roepen om genade en vergeving! Ook dit is zo tegen onze natuur, dat een bovennatuurlijk werk nodig is, om ons daar te brengen, eens voor het eerst en altijd weer opnieuw.

Wat is het erg dat velen zichzelf troosten, door middel van een redenering. Maar wie door Gods Geest wordt geleid moet vertroost **worden**. Die wil het horen uit Gods mond. In de weg van ons spreken gaat de Heere ook spreken en schenkt Hij mij de zekerheid van schuldvergeving, zelfs voor mij. Want wie zichzelf vernedert, zal verhoogd worden!

De Heilige Geest werk het geloof in mijn hart: dan ga ik tot de Heere uit, niet om Hem, met eerbied gesproken, over te halen om mijn schuld weg te nemen, maar ik ga tot Hem omdat ik geloof dat er bij Hem vergeving is! Hij is een goedertieren Koning en daarom smee ik Hem om Zijn goedertierenheid. Ik geloof de vergeving der zon-

den, en wens er uit genade in te mogen delen!

Maar de Heilige Geest, Die mij in het stof der ootmoed brengt, Die mij doet vragen om vergeving, doet mij ook begeren vernieuwd te worden. Ik wenste anders te zijn. Verlost te worden van het ik, de zonde, de wereld. Waar schuld schuld wordt, begeer ik ook bekering, vernieuwing! Vernieuw in mij een vaste geest en leer mij aan Uw dienst oprecht verbonden blijven! Hoe wordt Christus nu verheerlijkt? Als Diegene Die het verlorene redt, het schuldige, Die Zich aan het kruis gaf voor vijanden! Zelfkennis geeft zicht op Christus in Zijn schoonheid! Uw ogen zullen de Koning zien in Zijn schoonheid. De ogen van onwaardige Adamskinderen, die zich als zodanig leerden kennen. O, wat is de Koning van Sion schoon! Wij zijn zwart, Hij is schoon! Schoon in Zijn gewilligheid het verlorene te redden, schoon in Zijn gehoorzaamheid tot de dood des kruises, schoon in Zijn overgave aan de Vader in Zijn eisend recht, schoon in Zijn wijsheid, reinheid, geduld, verdraagzaamheid, schoon in Zijn trouw aan Zijn Woord, schoon in het bewaren van de Zijnen, in Zijn bidden voor hen, schoon in Zijn gewilligheid om zalig te maken allen die door Hem tot God gaan, schoon in Zijn staten, ambten en namen, schoon in Zijn Borgtocht en Middelaarschap, schoon als de Weg, de Waarheid en het Leven, in Zijn gerechtigheid en heiligheid, enzovoort! Waaruit, nog eens, blijkt het

werk van de Heilige Geest? Hierin dat ik Hem ga verheerlijken, groot maken, meer en meer nodig krijg, alles in Hem vind wat ik in mezelf niet vind. Ik ga Hem aanprijzen en groot van Hem denken en spreken, zoals de bruid uit het Hooglied.

Vanouds -tenslotte- is de prediking in onze kerken geweest, die van een rijke Christus en een arm zondaar en hoe die tesamen komen! Namelijk door de Vriend van de Brudegom, de Heilige Geest! Geve God een wederkeer over de breedte van onze kerken. Geve Hij ambtsdragers die verstand hebben van God en goddelijke zaken. Beware Hij ons voor zelfgenoegzaamheid. We hebben geen streepje bij God voor, omdat we tegen de stroom ingaan. Ook ik moet bekeerd worden, ook een Bewaar het Pander heeft het verzoenend bloed nodig en de Geest Die in al de waarheid leidt.

Vergeve de Heere onze ontrouw dat we niet meer opkwamen voor de oude, gereformeerde beginselen en dat we zoveel dingen lieten gaan, al was het misschien al zuchtend. Vergeve Hij onze biddeloosheid, dat we niet meer waakten op Sions muren. Geve Hij veel liefde tot onze kerkgenoten, onze ambtsdragers en ons opkomend nageslacht. Werke en verhoor Hij het gebed om de Heilige Geest: Ontwaak Noordenwind en kom Gij Zuidenwind, doorwaai onze hof, tot roem van Uw heerlijke Naam.

K. Hoefnagel

REDEN EN DOEL VAN PAULUS' SCHRIJVEN

Tussen Paulus en Timotheüs was een hartelijke band. Regelmatig werd het bemerkt, bijzonder bij Paulus. Hij laat het horen in zijn schrijven. Intens leeft Paulus met Timotheüs mee. Hij denkt aan zijn persoonlijk en ambtelijk leven. Daarnaast zoekt Paulus steeds het welzijn van de gemeente. Vandaar zijn schrijven: "deze dingen schrijf ik u, hopen de zeer haast tot u te komen. Maar zo ik vertoef opdat gij weten moogt hoe men in het huis Gods moet verkeren." 1 Tim. 3:14 en 15a. Paulus had geschreven zoals we kunnen lezen in de hoofdstukken 2 en 3 over de samenkomsten en diensten in de gemeente. Deze zaken zijn van betekenis voor de gemeente. Haar welzijn is er aan verbonden. Paulus is daarvan overtuigd. Vandaar dat hij benadrukt: "Deze dingen heb ik u geschreven." Zeker hoop ik spoedig tot u te komen en verder daarover te spreken in het belang van jezelf en de gemeente. Dat

de ontmoeting zal plaatsvinden is nog niet zeker. Verschillende omstandigheden staan de apostel voor de aandacht. Hij is sterfelijk, maar dat niet alleen. Hij is elk ogenblik in gevaar. Hij kan gevangen genomen worden. Een proces kan volgen. Wie weet hoe lang het duurt, dat mondeling contact mogelijk is. De spits waaraan Paulus denkt en wat van belang is voor de gemeente, alsook voor de ambtsdragers, wil hij nu reeds doorgeven. Het is voor het gemeentelijke leven van grote betekenis dat men weet hoe men moet verkeren in Gods huis, hoe men zich moet gedragen, hoe het daar moet toegaan. Het moet daar steeds ordelijk zijn. Men is dit verplicht tegenover de Heere van het huis. Hij bepaalt de orde. Uitvoerig zien we dit al in de wetten van het Oude Testament. Laten we de vijf boeken van Mozes lezen. Bij de ceremoniële eredienst is heel het leven betrokken. In

alles blijkt dat God een God van orde is. Steeds moet dit in het oog gehouden worden. Vandaar dat gewaakt moet worden voor wanorde. Wanneer die er is ontstaat er verdeeldheid, verwijdering. Dan gaat gebeuren wat geschreven staat: een huis dat tegen zichzelf verdeeld is zal niet bestaan. We mogen daar wel ernstig aan denken, want hoe gaat het toe in de kerken. Het naar willekeur handelen in de kerken is geen vreemde zaak. Het bezit van een kerkorde is geen eigentijdse en een overbodige zaak, zo wordt gedacht. Een eigen kerkelijke vulling wordt gegeven. Daardoor wordt het gereformeerde karakter van de kerk aangetast. De lijnen door de vaders getrokken worden omgebogen, het wordt voor elk wat wils. Laten we blijven bij ons bezit. Zeker, de Bijbel heeft geen uitgewerkte kerkorde, maar de richtlijnen ervoor vinden we in de Heilige Schrift. Bijzonder was Johannes Calvijn zich daarvan bewust. Vandaar zijn inzet tot het komen van een kerkorde bestemd voor de kerk van Genève. Daarvoor zag hij alle mogelijke steun in de Heilige Schrift. Voor de samenstelling van een kerkorde vond hij veel in de brieven van Paulus aan Timotheüs en Titus. Ook wij hebben een kerkorde, waar we dankbaar voor mogen zijn. Er dient echter nauwlettend nagegaan te worden of de artikelen niet zo maar gewijzigd of aangevuld worden. Steeds moet de Heilige Schrift gehonoreerd worden. Alles wat we bepalen of vastleggen moet de toets van de Heilige Schrift kunnen doorstaan. De levende God bepaalt alles in Zijn Woord en voor alle tijden hoe het moet toegaan in Zijn gemeente. Wat Paulus Timotheüs voorhoudt, is een les voor ons, bijzonder voor ambtsdragers. De Heere is in de diensten tegenwoordig. Hij spreekt Zelf van Zijn huis. Hij leeft, woont en werkt er. Wanneer we daarbij leven en het daarvan moeten hebben, dan kunnen we Jakob verstaan, dat Luz voor hem Bethel werd. In prediking en sacramentsbediening wordt dit ondervonden. Vandaar dat de 'huispsalmen' een bijzondere plaats in het leven hebben. Laten de jongeren het weten. Wie verstaat 'huis van God'; weet ook van Gods vreze, van eerbied, van stijl, bijzonder op de zondag. We komen toch samen om Gods Woord te horen en 's Heeren aangezicht te zoeken. We komen niet bijeen in een supermarkt. Zondag 38 van de catechismus spreekt terecht van het komen tot de gemeente Gods om Gods Woord te horen. Wanneer nu Paulus het heeft over de gemeente van de levende God, dan houdt die

aanspraak niet in, dat een ieder een levend lidmaat daarvan is. Niets gaat automatisch, nog minder wordt iets veronderstellend gezegd. De Heere heeft het altijd over het positieve. De Heere maakt uit genade zondaren levend. Het is een zegen en een besturing van de Heere: bij de kerk, bij de gemeente te mogen behoren. Maar dat impliceert niet dat men als vanzelf van de Kerk, van de gemeente Gods is. In artikel 29 van de N.G.B. worden terecht de kenmerken gegeven van een levend lid. Levende leden hebben een levende relatie met de Heere. De gemeente wordt genoemd een pilaar en vastigheid der waarheid. Welk een getuigenis. Pilaar en vastigheid of fundament zijn lastdragers van een huis. We kunnen ook denken aan een brug. Fundament en pilaren dragen het wegdek. Dat is er als het ware bovenop gelegd. Zo nu wordt Gods gemeente pilaar en vastigheid, fundament der waarheid genoemd. Met de waarheid wordt bedoeld alles wat de Heere in Zijn Woord heeft geopenbaard. De waarheid Gods in Christus, de heilswaarheid. In de wereld dient de gemeente pilaar en vastigheid der waarheid te zijn. De gemeente moet toonbeeld zijn van vastheid, betrouwbaarheid. Immers 's Heeren gemeente is niet op zand gebouwd, maar op Hem Die Rots is en van Zichzelf zegt: Ik ben de Waarheid. Welk een verantwoordelijkheid draagt de gemeente, bijzonder de ambtsdragers. Zij moeten leven bij het Woord der waarheid. In hun spreken moet het blijken. Nimmer mag het: ik denk er zo over, ik voel het zo of ik zie het zo, prevaleren.

Wat gaat het toch nauw uit in het Koninkrijk des Heeren. De Koning van de Kerk ziet en hoort steeds. Hij vraagt getrouwheid. Vandaar is er veel in beweging. Welk een gedachten worden gehoord. Wat kan er gelezen worden. Er is een modieuze bewegelijkheid waarin voor elke gedachte of mening ruimte is. Die vrijheid is ook op theologisch en ethisch gebied doorgedrongen en wordt door velen aanvaard. Maar het is opvallend, dat er veel hypothese is. Vastheid wordt zelfs versleten voor fundamentalisme. Het geloofsleven heeft ook een belangrijke plaats gekregen. Ervaringen kunnen het doen en stempelen de theologie. Laat er een luisteren zijn naar Gods onfeilbaar Woord. Een buigen voor het gezag van 's Heeren waarheid, voor de God der waarheid. Zeker, de Heere zorgt ervoor dat Zijn waarheid in de wereld blijft. Zijn Kerk zal niet vergaan. Dat wij bij die Kerk betrokken mogen zijn. In onze kantelende tijd die verandering en aanpassing laat zien mogen we wel steeds bidden dat de Heere het Woord der waarheid van ons en onze kinderen niet wil weren. Dat kan gebeuren, de kerkgeschiedenis wijst erop. Voor de uitzichtloze wereld vol lust en vermaak moet er ook gebed zijn. Men zegt dat in de Artemistempel in Efeze 127 zuilen het dak droegen. In de christengemeente van Efeze was er één zuil: de waarheid van de levende God. En daardoor was de gemeente een zuil en pijler. Het zij zo onder ons, in ons vaderland!

M.C. Tanis

DE LES DER GESCHIEDENIS

Nu wij eraan denken dat "Bewaar het Pand" veertig jaar bestaat, bepaalt dit feit ons zowel bij de dagen van toen alsook bij de tegenwoordige tijd. Hoe zijn de ontwikkelingen geweest? Is er veel veranderd? Deze vragen willen wij in deze toespraak onder de aandacht brengen.

Ik doe dat vanuit een woord uit Hebreë 10:32; daar lezen we: "doch gedenkt der vorige dagen".

De schrijver herinnert de gemeente eraan dat zij in het verleden veel goeds hebben ontvangen, terwijl dat nu in het heden anders is.

Wat we zijn

Het zal u bekend zijn, dat de gemeente der Hebreërs bloot stond aan verval. Op meerdere plaatsen in de brief komt dat naar voren. Ons teksthoofd-

stuk is er een duidelijk voorbeeld van. Daarom de herinnering aan de betere dagen van weleer. We zullen zien dat er parallelen lopen met onze tijd. We zien dus eerst wat we zijn, vanuit de situatie van deze gemeente. Daartoe trekt ons hoofdstuk vooral vier lijnen. Deze vinden we in de verzen 22-25. Er staat tot viermaal: "Laat ons...." Viermaal een aansporing en dat was helaas nodig.

De eerste: "Laat ons toegaan met een waarachtig hart...." (vers 22). Het gehele verval in deze gemeente begon met innerlijk verval. Het geloofsleven stond op een laag peil. De gemeenschap met God in Christus werd minder of helemaal niet beleefd. Er moest weer hernieuwd contact komen met God. Het tweede: "Laat ons de onwankelbare belijdenis der hoop vast-

houden...." (vers 23). Vanuit het gemis aan persoonlijke doorleving was er ook een verzaken van de rechte leer, de belijdenis. En dat leidde weer tot een verflauwing van de onderlinge gemeenschap: "Laat ons op elkaar acht hebben tot opscherping der liefde...." (vers 24). Een ander gevolg bleek in de onderlinge bijeenkomsten: "Laat ons onze onderlinge bijeenkomsten niet nalaten...." (vers 25).

We zien deze lijn lopen, ook in onze dagen. Het proces van verachtering begint niet met slecht bezet-te diensten, nee, er is een aanleiding, een reden daarvan te noemen. Er is innerlijk wat veranderd. De persoonlijke ontmoeting met de Heere staat onder druk. Legt u uw oor te luisteren, dan hoort u dat in de worsteling van kinderen Gods. Er is een zekere matheid, een geestelijke schemer. Daar begint het mee. Ongetwijfeld ook in onze tijd. Dat maakt de zaak ook des te ernstiger. Als dit Gods kind overkomt, hoe zal het dan de gemeente in haar breedte vergaan? En als er soms anderzijds hoog opgegeven wordt van geloofsbezit, dan moeten we ons afvragen of dat voortkomt uit een waarachtig hart. Is het een hartezaak? Bij ons en om ons heen?

Van hieruit een volgend symptoom, bestaande in een verslapping van het belijden. Men had toen nog geen Nederlandse Geloofsbelijdenis, natuurlijk niet. Maar er bestond wel een persoonlijke belijdenis en dat was een gemeenschappelijk goed, waar de gemeente kracht uit kon putten. En blijkbaar werd deze basis verlaten. Er zijn altijd wel argumenten voor. De belijdenis knelt te veel of verduistert het Woord, de Bijbel. Hier wordt deze belijdenis echter positief gewaardeerd als de belijdenis der hooft. Wostelen ook wij al niet langer met een onderkritiek stellen van de belijdenis, ook binnen onze kerken?

Dan volgt de onderlinge gemeenschap. Opscherping der liefde. Daarin hoort u het woord scherp. Ijzer scherpt men met ijzer, zegt de Spreukendichter. Maar dan tegelijk gesmeed op het aambeeld der liefde. Zo mag dat zijn bij een levend geloof. Verzwakt het geloof, dan gaan onderlinge tegenstellingen spelen en we gaan er dan ook niet scherp en eerlijk mee om, terwijl helaas de liefde daarbij ontbreekt. Hier worden we allen aangesproken. Er ontstaat gekrakeel in de kerk; meningsverschillen vullen de agenda. Kerkelijke vergaderingen moeten allerlei knopen ontwarren en conflicten oplossen. Waarover zijn we het al niet eens: de liturgie, de preek, de positie van de vrouw, enz. enz. Hoeveel

gemeenten hebben eronder te lijden. Predikanten worden tegen de muur gezet omdat ze hierin ook een mening hebben. Tenslotte het kerkbezoek. Slechte opkomsten worden onder ons al lang niet meer gezien als tekenen van verval. Twee diensten op zondag worden ervaren als een teveel van het goede. Bedenk dan ook dat de preek reeds lang ingekort is en een vluchtig karakter krijgt. Sommigen of velen hebben die gewoonte, zo staat er. O, dus ook daarin speelt de macht der gewoonte. Voor kerkgang uit gewoonte zijn velen bang. Het speelt omgekeerd echter ook! Contraproductief. Er moet tussen haakjes ook opgemerkt worden dat de toogdagen van onze stichting in mindere mate onze aandacht en die van vele anderen hebben; ook die onderlinge bijeenkomsten hebben te lijden. Een breed verschijnsel dus.

We zien hier de treden van de ladder, die naar de afgrond leidt. Zeker, de afgrond. Daar hangt alles van af. Wie zondigt tegen de wet van Mozes, sterft "zonder barmhartigheid". Een vreselijk einde.

Maar er zijn nog ernstiger zaken. Er is zonde en zonde, want er wordt gesproken van willens zondigen, bewust, tegen beter weten in. Daarvoor is geen slachtoffer en geen belofte meer. Er is geen "tweede" Christus, Die redt als u de Eerste hebt verworpen. Men kan de Zoon van God vertreden en het bloed van het testament onrein achten; de Geest smaadheid aandoen (vers 29). Het zijn huiveringwekkende woorden.

Wat we waren

Niet alleen wat we zijn, ook wat we waren komt hier aan de orde. Wie waren we? Gedenkt der vorige dagen.... Wat was er toen?

Leest u het maar na in de verzen 32 tot en met 35. Ik noem enkele trefwoorden, die het verleden glans gaven: verlichting, strijd, lijden, gemeenschap, blijdschap, hemelverlangen.... Verlichting wijst op een innerlijke beleving van het deel aan Christus, Die toch het Licht der wereld is; het wijst op de Heilige Geest, Die verlichte ogen van het verstand geeft. Wij hebben Gods kinderen gekend en gezien, die licht uitstraalden. Vanwege het licht dat van Zijn aangezicht straalde. De Kerk is een lichtend licht en een zoutend zout. "Nadat gij verlicht zijt geweest..." Daar begon al het goede mee. Het kwam van God.

Verlichting brengt strijd met zich mee, de goede strijd des geloofs. Strijd vanwege allerlei lijden. Lijden is moeilijk, maar het verheft het geloofsleven meestal wel tot een hoger niveau.

Dan mag ondervonden worden dat de Heere voor de Zijnen strijdt en de vijanden tenietdoet.

Dan ook gemeenschap. Juist datgene wat nu ontbreekt in de gemeente. Onderlinge verbondenheid in de kring van Gods kinderen. Ze hebben zoveel gemeenschappelijk. Zonder te idealiseren mogen we zeggen dat onderlinge gesprekken en gezamenlijke bijeenkomsten soms mochten getuigen van de tegenwoordigheid van de Heere.

En dan ook blijdschap, als een echte vrucht van het geloof. Blijdschap, terwijl men beroofd werd van bezit. Dat kan de wereld niet geven, maar de Heere gaf het hen. Zij konden gemakkelijk het hoofd bieden aan de verdrukkingen, die hen overkwamen.

Er was ook een uitzien verlangen naar de hemel. Een blijvend goed in de hemel stond in het vooruitzicht. In al deze woorden zien we een krachtige beleving van Gods genadige gunst.

De schrijver van deze brief vindt het nodig de gemeente te herinneren aan haar geschiedenis.

Zo was het toen. Hoe is het nu? Er is een les der geschiedenis. Hier gaat het dan om, de geschiedenis van de gemeente, maar in het geheel van de brief komt ook de grote Kerkgeschiedenis aan de orde, namelijk in de weergave van de woestijnreis, van de aartsvaders, van Mozes en Aäron en vele anderen. Heilsgeschiedenis en kerkgeschiedenis, als toetsstenen van leven.

Wat we hebben

U vraagt uzelf misschien af: Hebben we nog iets? Juist dit hoofdstuk onthult me eraan wat ik niet heb: een waarachtig hart, volle verzekerdheid des geloofs, gereinigde harten (vers 22). Zeker, het is een groot gemis. Veel hebben we niet (meer).

Maar toch, wat hebben we nog wel? Er worden hier (in vers 19 en 21) twee lijnen getrokken. We hebben nog vrijmoedigheid, we hebben vooral ook een grote Priester over het huis Gods. Begin vooral met het laatste. Deze grote Priester heeft gezorgd voor een verse en levende weg, die

Hij heeft ingewijd door het scheuren van het voorhangsel. Ook in deze tijd mag daar nog van gesproken worden. We hebben het kortgelden nog weer duidelijk mogen horen. De Heere leeft nog en Hij houdt Zijn kerk in stand. Hij wandelt tussen de gouden kandelaars. Hij gaf een verse en levende weg, de weg tot God staat nog open. In Christus ligt alles wat wij in onszelf missen. Zijn opwekking kan de aanleiding zijn tot een kerkelijke opwekking. In Zijn sterven ligt de garantie van het volle heil en is de weg gebaad, ook voor de kerk van nu.

Maar is het wel zo dat we Hem hebben? Hoe heb ik Hem, vraagt u? In ieder geval staat het hier; ook al hebben de vertalers de woorden "wij hebben" erbij gevoegd vanuit vers 19. Hebben wij Hem zaligmakend? Dat kan niet gesteld worden van ieder van ons wellicht; zo kan het niet vanaf de kansel gepreekt worden. Alleen Gods kinderen hebben Hem werkelijk als hun Zaligmaker. Toch geldt het wel van ieder van ons dat we Hem hebben, in een bepaald opzicht. Het doopformulier zegt ook dat we iets hebben in Christus, terwijl het ons nog moet worden toegeëigend. U hebt een huisarts. Hebt u hem vaak nodig? Misschien weet u nauwelijks waar hij woont en wie hij is. Maar u hebt hem wel. Zo ligt het ook hier. Hij is er voor u, u hebt Hem in die zin toegewezen gekregen. Maar zoek Zijn spreekuur; u weet toch dat u ernstige kwalen hebt? Zoek de band met Christus te kennen en te versterken.

Vanuit Christus is er nu ook vrijmoedigheid. We zouden dat juist niet denken. Iemand die zo terugvalt, mist vrijmoedigheid. Toch staat het hier. We hebben vrijmoedigheid, niet als een persoonlijke eigenschap, maar als een verleende zaak, van Godswege. Vrijmoedigheid, hand in hand gaande met verslagenheid. Ook een onbekeerd zondaar mag vrijmoedigheid hebben, ook een afgedwaald kind van God. De Heere zegt: Opent uwe mond, eis van Mij vrijmoedig, op Mijn trouwverbond.

P. Roos

ZALIGSPREKINGEN (5)

Zalig zijn de barmhartigen; want hun zal barmhartigheid geschieden.
Matth. 5:7

Barmhartigheid

Deze zaligspreekung is de kortste, ze bevat in de oorspronkelijk taal maar zes woorden. Er is onlosmakelijk verband

met de vorige zaligspreekung. Wie hongert en dorst naar de gerechtigheid wil barmhartigheid betonen. De Romeinen verafschuwden barmhartigheid, zij noemden dat soms de ziekte van de ziel en beschouwden het als een teken van zwakte. Onder de Joden was breed aanvaard dat onbarmhartig

opgetreden diende te worden jegens de vijanden. Wat is eigenlijk barmhartigheid? We zullen in grote lijnen nagaan wat de Bijbel ervan schrijft. Barmhartigheid is in de Bijbel mededogen en medelijden met iemand die nood of pijn heeft, het is bewogenheid met de ellende van anderen. God wordt de Vader der barmhartigheden genoemd. Barmhartigheid heeft ook te maken met de hoger gelegen ingewanden van dieren zoals het hart, de longen en de lever. Toen Jezus de scharen zag werd hij innerlijk met ontferming bewogen. Een derde zaak die met barmhartigheid verbonden is, is het daadwerkelijk optreden om anderen met wie je bewogen bent te helpen. Barmhartigheid wordt niet alleen gevoeld, maar brengt ook tot daden. Wie met mensen bewogen is, zal dat ook in de portemonnee voelen. Barmhartigheid betekent mensen helpen die lichamelijk en geestelijk in nood zijn. Barmhartigheid is een *kenmerk* van echte christenen. Het is een slecht teken als er geen barmhartigheid is. Onbarmhartigheid is onverenigbaar met de liefde Gods in het hart. Wie zijn broeder niet liefheeft die hij gezien heeft, kan God ook niet liefhebben. Die hij niet heeft gezien. Jakobus laat ons dit duidelijk zien. De Schotse prediker Alec Motyer schreef: "De mensen die hun geloofsovertuigingen het minst voorleven, zijn niet zelden degenen die ze het hardst van de daken schreeuwen. In dit soort gevallen treft de verlamming wel hun armen, maar kennelijk niet hun tong." Het is een goed teken als er wel barmhartigheid is. Sinclair Ferguson merkt op: "Barmhartigheid tonen aan armen en behoeftigen is de hoeksteen en het waarmerk van de ware bekering tot Christus."

Onbekeerden

Kunnen onbekeerden echt barmhartig zijn? U zegt misschien: veel onbekeerden helpen anderen in nood. Moeten we daar geen bewondering en achting voor hebben? Er zijn er toch die hun kracht en leven opofferen om anderen te helpen? Velen helpen anderen terwijl ze niet geloven dat God bestaat. Toch betonen zij niet de barmhartigheid waar de zaligspreking over spreekt. Hun barmhartigheid richt zich alleen op het lichaam, maar niet op de ziel. John Brown schrijft heel treffend: "De goedhartige, gulle mens van de wereld heeft oog voor de tijdelijke behoeften van zijn medeschepselen en voorziet daarin, maar denkt niet aan hun geestelijke staat, hun eeuwige vooruitzicht. Hij voelt een tedere bewogenheid voor naakte, uitgehonger-

de en zieke lichamen (...), maar kent geen bewogenheid voor zielen die onder de veroordeling van Gods heilige wet staan en verloren gaan omdat zij God niet kennen. Dit kan ook niet verwacht worden; want hoe kan hij dat voor anderen voelen, als hij, die in relatie tot zulke mensen staat, dat niet voor zichzelf voelt? – hoewel er iets afgrijselijk absurds zit in het wezen van de mens dat hij zo overbezorgd is voor het wegnemen van het lijden van enkele jaren, terwijl hij roekeloos is wat betreft het voorkómen van de onverdraaglijke ellende in de eeuwigheid." *Echte barmhartigheid wil zowel de tijdelijke als de geestelijke noden van een mens lenigen. Het is zelfs zo dat het laatste een hogere prioriteit heeft dan het eerste (blz. 230).* Jezus betoont in het Nieuwe Testament barmhartigheid aan de gehele mens. Jezus predikte het Evangelie en genas vele zieken. Zijn discipelen deden hetzelfde toen zij uitgezonden werden. Barmhartigheid die voorbijgaat aan de geestelijke nood is niet de barmhartigheid die de Heere Jezus bewees. Vindt u het een vreselijk vooruitzicht dat onbekeerde mensen voor eeuwig in de hel zullen moeten zijn? Thomas Watson stelt de volgende vraag: "Als we anderen de slaap des doods zien slapen en het vuur van Gods toorn op het punt zien staan om hun oren te branden, maar zwijgen, draagt dat dan niet bij aan hun dood?" Er is maar één stap tussen hen en dood en hel (Richard Baxter).

Gods barmhartigheid

Wat drijft een mens tot barmhartigheid? Het is de barmhartigheid die God hen heeft betoond. Door Gods grote barmhartigheid heeft Hij Zijn volk in de woestijn niet verlaten. Door Gods barmhartigheid is het volk niet omgekomen. God heeft Zijn volk beschermd, bewaard, verzorgd en geleid. Het is Gods algemene barmhartigheid dat hij de mens eten en drinken geeft en vele andere tijdelijke weldaden. God houdt het menselijk leven in stand op deze aardbol.

In Klaagliederen 3 staat dat het de goedertierenheden des HEEREN zijn dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben. Watson schrijft: "Elke keer dat je inademt, zuig je genade in." Naast de algemene barmhartigheid is er ook Gods reddende barmhartigheid. Zo is aan Paulus barmhartigheid geschied. Gods barmhartigheid houdt niet in dat God een schuldige zomaar onschuldig zou houden. God is in Zijn Zoon, Die Hij naar de aarde heeft gezonden, tussenbeide gekomen.

Onze barmhartigheid

Wie barmhartigheid heeft ontvangen van God wil barmhartig zijn jegens anderen. De Bijbel kent de volgende gedachte aangaande het betonen van barmhartigheid: "Voor zoveel gij dit een van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan." (Matth. 25:40). Willen wij eenvoudig leven zodat anderen kunnen leven? Geeft u graag of omdat het moet? Geeft u zonder aanzien bij mensen na te streven vanwege uw geven? Barmhartigheid houdt ook in vergevingsgezind zijn jegens anderen. De Heere Jezus heeft tot Petrus gezegd dat je zeventig maal zevenmaal dient te vergeven. Dit betekent niet dat Petrus de tel moet bijhouden, maar juist dat hij die moet kwijtraken. Bent u vergevingsgezind? Vergeven en vergeten zijn twee zaken. Spurgeon schrijft: "Als je een boze hond begraaft, laat zijn staart dan niet boven het zand uitsteken." De onbarmhartige dienstknecht uit de gelijkenis werd gevangen gezet totdat hij de schuld geheel betaald zou hebben. Zo zal het met ieder vergaan die geen vergevingsgezindheid kent. Barmhartigheid houdt dus in: geven en vergeven.

Beloofte

Wat betekenen de woorden: "hun zal barmhartigheid geschieden"? Krijgen zij die barmhartigheid betonen als beloning zelf barmhartigheid? Neen. Het is immers geen verdienste van de zijde van de mens als hij barmhartig is, maar vrucht van de bearbeiding door God. Een moordenaar heeft geen recht op vrijspraak, zo heeft een mens geen recht op barmhartigheid van God. De Heere geeft tijdelijke en eeuwige gaven aan hen die barmhartig zijn. In Lukas 6:38 staat: "Geeft, en u zal gegeven worden; een goede, neergedrukte, en geschudde en overlopende maat zal men in uw schoot geven; want met dezelfde maat, waarmede gijlieden meet, zal ulieden wedergemeten worden." Het is voor Gods kind onmogelijk meer te geven dan dat God aan hem geeft. Wie niet barmhartig is heeft nooit enige barmhartigheid van God ontvangen. Het oordeel over zulken zal niet zonder recht, maar wel zonder barmhartigheid zijn. Hun levenswijze zal als het ware op hen terugkaatsen. Iemand heeft eens gezegd: 'Wat we weven in de tijd zullen we dragen in de eeuwigheid.' Zij die door genade barmhartig mogen zijn zullen hier al veel zegeningen ontvangen, maar in de eeuwigheid zal Gods barmhartigheid hen overstromen. Thomas Manton zegt heel treffend: "Het is geen kleinigheid

dat we van oneindige barmhartigheid oneindige barmhartigheid mogen verwachten. Zou een keizer koperen duiten schenken?"

Beleving

Docent F. Lengkeek schrijft in zijn boekje over de zaligsprekingen dat er barmhartigheid is zodra als er het leven is. De barmhartigheid van Gods kinderen is niet volmaakt, daar hebben zij last van, dat is hun tot zonde. Als het leven teer ligt wordt barmhartigheid beoefend, niet alleen jegens vrienden en kennissen, maar ook jegens vijanden. Ondervonden barmhartigheid doet hen het verlorene zoeken, doet hen zoeken het behoud van onsterfelijke zielen. Alle ware arbeid in het Koninkrijk Gods komt uit deze barmhartigheid voort. Waar geen barmhartigheid is, is hooguit een dode plicht. Als Gods kinderen niet te doen zouden hebben met een barmhartig God, wat zou er van hen worden? De ellendigen en nooddriftigen werpen hun smekingen voor het aangezicht des Heeren niet neer op hun gerechtigheden, maar op Zijn barmhartigheden die groot zijn (Dan 9:18).

Een onbarmhartig oordeel zal gaan over hen die geen barmhartigheid gedaan hebben. Gods kinderen daarentegen worden uit genade beloond. We lezen hierover op blz. 90 van het boekje van Lengkeek: "Juist het laatste oordeel zal voor de rechtvaardigen zo staan in het teken der barmhartigheid! Als schuldigen in zichzelf, veroordeelden vanwege hun zonden en tekortkomingen, zo zullen zij verschijnen voor het gericht; niet als rechthebbenden, ook al leeft in hun hart de liefde Gods en de hoop, die niet beschaamt. Genade, louter genade! Een andere zwanenzang heeft de oprechte niet, maar het is er een, die zal overgaan in het eeuwige lied der erkenning van de barmhartigheid Gods in Christus Jezus, als zij de overwinningspalm zullen neerwerpen aan de voet van Het Lam en Het zullen prijzen, omdat Het hen Gode kocht met Zijn bloed. De roem der barmhartigheid Gods zal tot in alle eeuwigheid de zalen van de hemel vullen!

Zalig – de barmhartigen!

A. van Heteren

N.a.v. John Blanchard, *Zalig zijn zij, De zaligsprekingen voor vandaag, gebonden, 360 blz., € 22,50, Uitgeverij De Banier, Utrecht, ISBN 90-336-0578-3.*

'Met open mond – jongeren in prediking en pastoraat'

'Met open mond – jongeren in prediking en pastoraat' is de titel van het boek dat verschijnt ter gelegenheid van het afscheid van Kees van Vianen en Luuk Oevermans resp. als voorzitter en bestuurslid van het Landelijk Contact Jeugdverenigingen Christelijke Gereformeerde Kerken (LCJ).

Het boek wil antwoorden geven op de vragen naar de waarde van Gods Woord en de belijdenisgeschriften voor jongeren van onze eeuw. Hoe kunnen zij via prediking en pastoraat worden bereikt?

Diverse aspecten in de vorming van jongeren krijgen de aandacht. Vanuit een warm hart moeten prediking en pastoraat gestalte krijgen. In die twee onderdelen van het werk in Gods Koninkrijk mag gesproken worden over Gods trouw en de rijkdom van Zijn verbond. Doel is dat vele jongeren Gods lof zullen verkondigen. Met hoofdstukken over jeugdwerk,

catechese, jongerenpastoraat en huisbezoek is 'Met open mond' niet alleen bezinnend van opzet, maar biedt het ook concrete handreikingen. Niet alleen predikanten, (jeugd)ambtsdragers en jeugdleiders, maar ook betrokken ouders, zullen stof tot bezinning vinden.

Het boek wordt toegezonden als u per mail uw naam en adres opgeeft, boek@lcj.nl en tegelijkertijd het juiste bedrag overmaakt op rekening nummer 653898053 t.n.v. penningmeester LCJ o.v.v. 'boek' en uw achternaam. Na ontvangst van het bedrag op deze rekening wordt uw bestelling direct toegestuurd.

Bezoekt u het symposium op DV 18 mei dan is het boek verkrijgbaar voor € 10,00. Bestelt u het vóór 18 mei dan kost het €10,00 (+ €2,50 verzendkosten).

Na 18 mei is de prijs €14,00 (€11,50 + €2,50 verzendkosten). Bij bestelling van vijf exemplaren of meer betaalt u geen verzendkosten.

Op de website, www.LCJ.nl <<http://www.lcj.nl/>>, staan meer gegevens over de inhoud van het boek.

Laat Chinezen het Woord lezen

De Chinezen honger naar geestelijk voedsel. **Help ons** om **Gods Woord** en stichtelijke lectuur te vertalen. Uw gift is voor hen van **levensbelang**.

**Stort uw gift op bankrekening
3473.76.029** te Nunspeet.

**Vertaal-,
onderwijs-,
opleidings-
en water-
projecten**

Ambtsdragersconferentie HNHK en CGK

D.V. 13 mei te Werkendam
voor de regio West en Zuid
locatie: CGK (Binnengriend 27)
lezing: ds. A.A. Egas (Urk),
'Om de heiligheid van Christus'
Bruid' Over de kerkelijke tucht
Aanvang: 10.00 uur
Sluiting: 12.00 uur

Ambtsdragersconferentie HNHK en CGK

D.V. 20 mei op Urk voor de regio
Noord en Oost
locatie: CGK E.-H.
(Almerelaan 1b)
lezing: ds. M.A. Kempeneers
(Elburg),
'Pastoraat aan ouders van jong
gestorven kinderen'
Aanvang: 10.00 uur
Sluiting: 12.00 uur

BOEKBESPREKING

Els ten Voorde, Verzwegen waarheid, Paperback, 176 blz., €14,95, Uitgeverij De Ramshoorn, ISBN 90-76466-46-7. Dit is het eerste boek dat door de auteur is geschreven. Zij heeft zich bijzonder verdiept in de leefwereld en leefgewoonten van de Indianen. Het boek handelt over Jack, een jongen die onder de Indianen werd geboren met een hazenlip. Hij werd te vondeling gelegd bij een arts die werkzaam was onder de Indianen en ervoor zorgde dat het kind werd opgenomen bij vrienden en geopereerd kon worden aan de hazenlip. Jack groeit dus op bij een man en zijn vrouw die niet zijn biologische ouders zijn. Van zijn vader heeft hij dit altijd al geweten. Maar als hij erachter komt dat zijn moeder

ook zijn biologische moeder niet is, is dit heel moeilijk voor hem. Hij gaat op zoektocht naar zijn biologische ouders. Hierdoor komt hij in aanraking met de Indianen die een heel andere cultuur hebben dan waar hij in is opgegroeid. De auteur heeft een boek geschreven dat qua inhoud verantwoord is en het lezen zeker waard is.

voor evangelisatie en bijbelverspreiding in de voormalige Sovjetunie

U kunt ons werk dagelijks steunen

Gebed is dé steun die Russische evangelisten en hun gezinnen nodig hebben. U kunt hen dus dagelijks steunen.

Ook willen wij onze broeders en zusters blijven ondersteunen met Bijbels en andere evangelisatiemiddelen. Daar is geld voor nodig. Deze steun kunt u overmaken op **giro 4132334.**

Postbus 15
2800 AA Gouda
T 0182 - 538 544
F 0182 - 572 582
www.friedensstimme.nl
info@friedensstimme.nl

Stichting China
Veenendaal

Kinderellende in China

"Wij hebben geen huis.
Ik leef op een vuilnisbelt!
Krijg ik eten
en een kinderbijbel?"

giro 320666

Info/secretariaat:
Postbus 1150 • 3900 BD Veenendaal
e-mail info@stichtingchina.nl
Giro 320666 t.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl
tel. 0318-510320

Gehandicapten - vakantie - accommodaties

Nieuw op Texel

De Noorderhoeve gehandicapten accommodaties

2 Luxe vakantiewoningen
7 en 8 persoons, compleet met:
hoog/laag bedden,
douche-brancard en tillift.
Tevens voorzien van vaatwasser,
magnetron, wasmachine en
wasdroger.
Beschikbaar vanaf 1 juli 2006.

Bel voor meer informatie
of reserveer via
telefoon 0222 31 89 06
Harkebuurt 5-15 Oosterend - Texel

Kliksafe... veilig voor uw gezin. En nog besparen ook!

Kliksafe-ADSL

Snel. En met het beste filter. Keuze uit het:

Plus-filter: alleen toegang tot tienduizenden gescreende sites. Een beter filter is er niet!

Pro-filter: twee filters in één. Uw kinderen gebruiken het Plus-filter; zelf maakt u gebruik van een filter dat toegang geeft tot alles op internet, uitgezonderd de sites die onacceptabel zijn. Het is niet waterdicht; wel zo verantwoord mogelijk.

Bij Kliksafe geen stontprijzen; wel altijd een all-inprijs. Geen verrassingen achteraf! Kijk op www.kliksafe.nl/adsl.

Digitale telefonie

Wilt u 30 tot 50% procent goedkoper bellen? Kies naast ADSL voor een digitaal telefonieabonnement. *Voordelen:* geen vaste abonnementskosten; lage gesprekstarieven; onderling gratis bellen; uw Basis-abonnement bij KPN kunt u omzetten naar Budget. U bespaart daarmee direct € 100,- per jaar! Voor meer info: www.kliksafe.nl/digtel.

Klikwereld

Neutrale spelletjessites zijn er niet op internet. Daarom is er Klikwereld. Voor kinderen tot en met 12 jaar. Met honderden verantwoorde spelletjes. En spreekbeurtmateriaal. En nog veel meer. Niet alleen leuk; ook leerzaam. Probeer het een week. Vrijblijvend! **Ga naar www.klikwereld.nl.**

Wilt u liever telefonische informatie? Bel tijdens kantooruren (0341) 27 49 99. Wij staan u graag te woord!

